МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
На засіданні кафедри конституційного права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка *(протокол № 1 від 27 серпня 2026 р.)*

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІН
«КОНСТИТУЦІЙНА ПОЛІТИКА: ПРАВО, УПРАВЛІННЯ, ГРОШІ»

що викладається в межах
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності D8 Право

Львів – 2026

Назва курсу	**КОНСТИТУЦІЙНА ПОЛІТИКА*: ПРАВО, УПРАВЛІННЯ, ГРОШІ** * Конституційна політика розглядається як система діяльності органів публічної влади щодо реалізації конституційних цінностей, принципів та цілей через правові, управлінські та фінансові механізми.
Адреса викладання курсу	Львів, вул. Січових Стрільців 14
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	юридичний факультет, кафедра конституційного права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	галузь знань **D_Бізнес, адміністрування та право** спеціальність **D8 Право**
Викладачі курсу	Заяць Ігор Ярославович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного права
Контактна інформація викладачів	юридичний факультет *(вул. Січових Стрільців 14)*, кафедра конституційного права, авд. 507. *Роб. тел.:* (032) 239-41-61 *Корпоративна пошта:* ihor.zayats@lnu.edu.ua, *Сторінка викладача:* https://law.lnu.edu.ua/employee/zayats-ihor-yaroslavovych
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять. За попередньою домовленістю можливі он-лайн консультації через Zoom, Skype та інші зручні онлайн-платформи. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.

Сторінка курсу	Для навчальної дисципліни «Конституційна політика: право, управління, гроші» створено окрему команду на платформі Microsoft Teams: https://teams.microsoft.com/. У зазначеній команді розміщено практично весь комплекс навчально-методичних матеріалів, необхідних для успішного опанування курсу, зокрема нормативно-правові акти, монографії, дисертації, наукові статті, навчальні відеоматеріали, а також гіперпосилання на офіційні вебсайти органів публічної влади та інших установ, діяльність яких є предметом вивчення дисципліни. Сформована джерельна база характеризується значним обсягом, актуальністю та високою науковою якістю, що створює належні умови не лише для засвоєння програмного
	матеріалу, підготовки до практичних занять і виконання індивідуальних завдань, а й для самостійного поглибленого дослідження проблем сучасного державного управління, конституціоналізму та порівняльного конституційного права.

Інформація про курс	Навчальний курс «Конституційна політика: право, управління, гроші» є міждисциплінарним курсом нового покоління, що поєднує конституційне право, публічне управління, політичну економію та сучасні підходи до врядування. Курс спрямований на формування цілісного розуміння того, як конституційні норми трансформуються у реальні механізми здійснення влади, розподілу публічних ресурсів та реалізації державної політики. Особлива увага приділяється взаємозв'язку між конституційними цінностями, управлінськими рішеннями та бюджетно-фінансовими процесами. Студенти досліджуватимуть, яким чином конституція впливає на формування державних інституцій, визначає межі публічної влади, забезпечує захист прав людини та встановлює правила розподілу суспільних благ. Курс орієнтований на аналіз актуальних викликів сучасного конституціоналізму: децентралізації, публічних фінансів, бюджетної справедливості, доброго врядування, конституційної відповідальності, стійкості демократичних інститутів, європейської інтеграції та повоєнного відновлення держави. Навчання базується на поєднанні теоретичних знань, аналізу реальних кейсів, порівняльно-правових досліджень і практичного моделювання управлінських рішень. Курс буде особливо корисним для майбутніх юристів, публічних службовців, політичних аналітиків, управлінців та всіх, хто прагне зрозуміти, як право формує владу, а влада впливає на добробут суспільства.

Коротка анотація курсу	Курс «Конституційна політика: право, управління, гроші» є вибірковою дисципліною з спеціальності «Правознавство» для освітньої програми «Бакалавр», яка викладається у 8 семестрі в обсязі 3,5 кредитів *(за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)*. Дисципліна «Конституційна політика: право, управління, гроші» розкриває взаємозв'язок між конституційними нормами, системою публічного управління та розподілом фінансових ресурсів. Курс дозволяє побачити конституцію не лише як юридичний документ, а як фундаментальний механізм організації влади, формування державної політики та забезпечення суспільного добробуту. Поєднуючи
	конституційно-правовий, управлінський і фінансовий виміри, дисципліна формує сучасне бачення функціонування демократичної держави в умовах глобальних викликів XXI століття.
Мета та завдання курсу	Мета курсу полягає у дослідженні того, як конституція керує владою, спрямовує управління та визначає рух публічних коштів у демократичній державі. Завдання курсу полягає у розкритті того, як ухвалюються найважливіші державні рішення, хто впливає на формування публічної політики, чому одні конституційні реформи змінюють країни, а інші залишаються лише на папері, та яку роль у цих процесах відіграють право, управління і гроші.

Література для вивчення дисципліни	**Нормативно-правові акти:** ✓ Декларація про державний суверенітет України *http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12* ✓ Про проголошення незалежності України *http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12* ✓ Конституція України *http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр* ✓ Бюджетний кодекс України https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17 ✓ Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр ✓ Інші закони України та рішення Конституційного Суду України у відповідності до курсу **Основна література:** 1. Класична праця лауреата Нобелівської премії, яка фактично започаткувала сучасний напрям конституційної економіки. Constitutional Economics (James M. Buchanan) Constitutional economics : Buchanan, James M : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive https://archive.org/details/constitutionalec0078buch 2. Buchanan J. *Explorations into Constitutional Economics*. 3. OECD. *The Principles of Public Administration*. (OECD/SIGMA, 2023) Принципи державного управління | SIGMA 4. OECD. *Government at a Glance*. 5. Rosenfeld M., Sajó A. *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*. 6. OECD Public Governance Reviews | OECD
	✓ Бориславська О.М. Європейська модель конституціоналізму: системно-аксіологічний аналіз: монографія /

О.М. Бориславська. Харків: Право, 2018. 384 с.

- ✓ Конституційність нормативних актів: сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні: монографія / С.В. Різник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 542 с.
- ✓ Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. Київ: ВАІТЕ, 2021. 528 с.
- ✓ Чушенко В.І. Заяць І.Я. Конституційне право України: підруч. / В.І. Чушенко, І.Я. Заяць. – Вид. 2-ге, допов. і переробл. – Київ: Ін Юре, 2009. 548 с.

Додаткова література:

- ✓ The Collected Works of James M. Buchanan, vol. 7 (The Limits of Liberty) https://oll.libertyfund.org/titles/kliemt-the-collected-works-of-james-m-buchanan-vol-7-the-limits-of-liberty

  Рабінович С. Чи можлива деполітизація конституційного правосуддя України? https://www.ideopol.org/wp-content/uploads/2021/11/10.-UKR.-Rabinovych-final.pdf

Інтернет ресурси

Верховна Рада України	*http://iportal.rada.gov.ua/*
Верховний Суд	*www.scourt.gov.ua*
Генеральна Прокуратура України	*https://www.gp.gov.ua/*
Держкомстат України	*http://www.ukrstat.gov.ua*
Єдиний державний реєстр судових рішень України	*www.reyestr.court.gov.ua/*
Єдиний реєстр громадських формувань	*https://cutt.ly/sUfwtj2*
Інститут держави і права ім. В.М. Корецького Національної академії наук України	*http://idpnan.org.ua/*
Кабінет Міністрів України	*http://www.kmu.gov.ua/control/*
Київська міська рада	*http://kmr.gov.ua/*
Конституційний Суд України	*http://www.ccu.gov.ua/*

	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України	*http://www.minregionbud.gov.ua*
	Президент України	*http://www.president.gov.ua/*
	Проект USAID «Програма сприяння парламенту України: Програма розвитку законотворчої політики»	*www.pdp.org.ua*
	Рада Європи	*http://hub.coe.int/*
	Рада Національної Безпеки і Оборони України	*www.rainbow.gov.ua*
	Рахункова Палата України	*https://cutt.ly/SUfqLSA*
	Судова влада в Україні	*http://www.court.gov.ua*
	Термінологія законодавства	*http://zakon.rada.gov.ua/laws/term*
	Український кризовий медіа–центр	*http://uacrisis.org/ua/about*
	Український часопис конституційного права	*http://www.constjournal.com/*
	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	*http://www.ombudsman.gov.ua/*
	Урядовий контактний центр	*http://ukc.gov.ua/*
	Урядовий портал	*https://www.kmu.gov.ua/ua*
Обсяг курсу	На курс відводиться **105** годин, з яких **39** години аудиторних занять та **66** годин самостійної роботи. Аудиторні години: 13 годин лекцій та 26 годин практичних занять.	
Очікувані результати навчання	Після успішного завершення курсу студент буде здатний критично осмислювати та професійно аналізувати конституційні засади формування публічної політики, функціонування системи врядування та розподілу публічних ресурсів, а також розробляти обґрунтовані пропозиції щодо зміцнення конституційної демократії, належного врядування та фінансової спроможності держави.	

Ключові слова	Конституційна політика; конституціоналізм; верховенство права; публічна влада; державна політика; публічне управління; добре врядування; розподіл влад; публічні фінанси; бюджетний процес; фіскальна конституція; територіальне врядування; децентралізація; місцеве самоврядування; конституційна демократія; права людини; конституційна економіка; державні інститути; стратегічне управління; бюджетна справедливість; європейська інтеграція; публічна відповідальність; належне врядування; сталий розвиток; повоєнне відновлення; дослідження конституційних засад вироблення, реалізації та фінансування публічної політики.
Формат курсу	Форма проведення занять: очна або дистанційна, залежно від особливостей організації освітнього процесу та безпекової ситуації.
	Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем.
Теми	1. Конституційна політика: поняття, природа та місце в системі сучасного конституціоналізму 2. Конституція як архітектура влади: від конституційного тексту до публічних рішень
	3. Конституційна політика та належне врядування 4. Публічні фінанси в конституційній державі: питання розпорядження грошими 5. Конституційна політика територіального розвитку: центр, регіони, громади 6. Конституційна політика та права людини: питання ціни свободи 7. Конституційні реформи: чому одні держави досягають успіху, а інші ні? 8. Конституційна політика Європейського Союзу та євроінтеграція України 9. Майбутнє конституційної політики: цифрова держава, штучний інтелект і нові виклики конституціоналізму
Підсумковий контроль, форма	Залік оформляється за результатами поточного оцінювання.

Пререквізити	Дисципліна спирається на знання, здобуті під час вивчення теорії держави і права та конституційного права України, і передбачає розуміння основ сучасного конституціоналізму, принципів демократичного врядування, функціонування системи публічної влади та ролі права у виробленні державної політики й управлінні публічними ресурсами.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання *(форми – групові проекти, спільні розробки, тьюторство*, навчальні спільноти, проектно-орієнтоване навчання, дискусія)*
Необхідне обладнання	Програми Adobe reader, інтернет-браузери, операційна система Windows.
Критерії оцінювання *(окремо для кожного виду навчальної діяльності)*	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: • практичні/самостійні тощо: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50; • залік (залікове модульне завдання): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100. ***Письмові роботи:*** Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт *(есе, вирішення кейсу)*. ***Академічна доброчесність:*** Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не

	обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. ***Відвідування занять***: Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні зайняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. ***Література:*** Усі навчальні матеріали будуть розміщені у спеціальній команді на платформі https://teams.microsoft.com, до якої будуть підключені усі студенти, які обрали даний спеціальний курс. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. ***Політика виставлення балів:*** Враховуються бали набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового завдання. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Академічна доброчесність	Очікується, що всі письмові та усні роботи студентів ґрунтуватимуться на самостійному опрацюванні матеріалу, власних міркуваннях і належному використанні джерел. До проявів академічної недоброчесності належать, зокрема, плагіат, списування, фабрикація або фальсифікація даних і джерел, відсутність належних посилань на використані матеріали, подання чужої роботи як власної, а також втручання в виконання завдань іншими студентами**.** Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою для незарахування відповідної роботи або результату оцінювання незалежно від обсягу недоброчесного використаного матеріалу.
Політика курсу щодо використання генеративного штучного інтелекту	Використання студентами інструментів генеративного штучного інтелекту під час вивчення навчальної дисципліни допускається **як допоміжний засіб навчання**, за умови дотримання принципів академічної доброчесності, самостійності виконання завдань та прозорості використання таких інструментів. Генеративний штучний інтелект може використовуватися для **пошуку ідей, структурування матеріалу, формулювання запитань для самоперевірки, мовного та стилістичного редагування власного тексту, узагальнення вже опрацьованого студентом матеріалу, а також як допоміжний інструмент під час підготовки до занять**. Водночас використання генеративного штучного інтелекту **не може підміняти самостійну роботу студента**, зокрема аналіз Конституції України, законодавства, судової практики, наукових джерел, формування власної правової позиції та юридичної аргументації. **Не допускається:** • подання тексту, повністю або переважно згенерованого штучним інтелектом, як власної самостійної роботи;

	• використання генеративного штучного інтелекту для виконання завдань, метою яких є перевірка особистих знань, умінь та навичок студента; • використання згенерованих відповідей без самостійного опрацювання завдань; • наведення вигаданих або неперевірених посилань на нормативно-правові акти, рішення судів, наукові публікації чи інші джерела; • використання штучного інтелекту для фальсифікації джерел, цитат, фактів, судової практики або результатів дослідження; • використання генеративного штучного інтелекту під час усного чи письмового контрольного заходу, якщо це прямо не дозволено викладачем. Студент несе **особисту відповідальність за зміст поданої роботи, достовірність наведених фактів, правильність юридичної аргументації та коректність посилань на джерела**, незалежно від того, чи використовувалися під час її підготовки інструменти генеративного штучного інтелекту. У разі використання генеративного штучного інтелекту під час підготовки письмової роботи студент повинен, **якщо цього вимагає характер завдання або викладач, зазначити факт такого використання та коротко вказати, з якою метою він застосовувався**. Викладач має право вимагати від студента **усного пояснення, обґрунтування або захисту поданої роботи**, у тому числі для перевірки самостійності її виконання та розуміння студентом викладених у ній положень. Використання генеративного штучного інтелекту всупереч цим правилам розглядатиметься як **порушення вимог академічної доброчесності** та матиме наслідки, передбачені політикою курсу й локальними актами Університету.
Питання до заліку	Окремих питань до заліку не передбачено.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.